Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEJ ADVOKÁTKY
JULIANE KOKOTT
prednesené 9. októbra 2025 [1]

Vec C-483/24

Procureur général près la Cour d'appel de Liège
proti
Aldi SA

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Cour de cassation (Kasačný súd, Belgicko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Ochrana verejného zdravia – Hygiena potravín – Nariadenie (ES) č. 852/2004 – Nariadenie (ES) č. 178/2002 – Povinnosti prevádzkovateľov potravinárskych podnikov – Objavenie stôp po škodcoch v predajniach a skladoch – Konštatovanie porušenia“

I. Úvod

1. Postačuje zistenie stôp po škodcoch v predajniach a skladoch prevádzkovateľa potravinárskeho podniku samo osebe na preukázanie porušenia hygienických predpisov stanovených v nariadení (ES) č. 852/2004 o hygiene potravín [2], alebo skôr musí príslušný orgán preukázať, že dotknutý prevádzkovateľ potravinárskeho podniku si nesplnil povinnosti týkajúce sa vynaloženia maximálneho úsilia stanovené v tomto nariadení?

2. To je otázka, ktorú Cour de cassation (Kasačný súd, Belgicko) položil Súdnemu dvoru v rámci tohto návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

II. Právny rámec

A. Základné nariadenie o potravinách

3. Nariadenie o hygiene potravín, ktorého výklad sa v prejednávanom prípade požaduje, opakovane odkazuje na nariadenie (ES) č. 178/2002, ktorým sa ustanovujú všeobecné zásady a požiadavky potravinového práva, zriaďuje Európsky úrad pre bezpečnosť potravín a stanovujú postupy v záležitostiach bezpečnosti potravín [3].

[1] Jazyk prednesu: francúzština.

[2] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady z 29. apríla 2004 (Ú. v. EÚ L 139, 2004, s. 1; Mim. vyd. 13/034, s. 319), naposledy zmenené nariadením Komisie (EÚ) 2021/382 z 3. marca 2021 (Ú. v. EÚ L 74, 2021, s. 3) (ďalej len „nariadenie o hygiene potravín“).

[3] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady z 28. januára 2002 (Ú. v. EÚ L 31, 2002, s. 1; Mim. vyd. 15/006, s. 463), naposledy zmenené nariadením Komisie (EÚ) 2024/908 zo 17. januára 2024 (Ú. v. EÚ L 908, 2024, s. 1) (ďalej len „základné nariadenie o potravinách“).

4. Odôvodnenie 30 základného nariadenia o potravinách znie:

„Prevádzkovateľ potravinárskeho podniku vie najlepšie vypracovať bezpečný systém dodávky potravín a zabezpečiť, že potraviny, ktoré dodáva, sú bezpečné; a tak by mal niesť primárnu zákonnú zodpovednosť za zabezpečenie potravinovej bezpečnosti. …“

5. Článok 17 s názvom „Zodpovednosť“ základného nariadenia o potravinách stanovuje:

„1. Prevádzkovatelia potravinárskych a krmivárskych podnikov vo všetkých stupňoch výroby, spracúvania a distribúcie v podnikoch, ktoré riadia, zabezpečia, aby potraviny alebo krmivá spĺňali požiadavky potravinového práva, ktoré sa týkajú ich činností a budú overovať, či sa také požiadavky plnia.

2. Členské štáty uvedú do účinnosti potravinové právo a budú monitorovať a overovať, či prevádzkovatelia potravinárskych a krmivárskych podnikov plnia príslušné požiadavky potravinového práva vo všetkých stupňoch výroby, spracúvania a distribúcie.

S týmto cieľom budú viesť systém úradných kontrol a iných činností tak, ako to vyžadujú okolnosti, vrátane informovania verejnosti o bezpečnosti potravín a krmív a riziku potravín a krmív, dohľadu nad bezpečnosťou potravín a krmív a iných monitorovacích aktivít týkajúcich sa všetkých stupňov výroby, spracúvania a distribúcie.

Členské štáty tiež ustanovia pravidlá o opatreniach a pokutách uplatniteľných na porušenia potravinového práva a práva týkajúceho sa krmív. Opatrenia a pokuty musia byť účinné, primerané a odrádzajúce.“

B. Nariadenie o hygiene potravín

6. Odôvodnenie 1 nariadenia o hygiene potravín odkazuje na základné nariadenie o potravinách:

„Jedným zo základných cieľov potravinového práva, ako je ustanovené v [základnom nariadení o potravinách] je snaha o vysokú úroveň ochrany ľudského života a zdravia. …“

7. Odôvodnenie 7 nariadenia o hygiene potravín odkazuje na cieľ tohto nariadenia:

„Základným cieľom nových všeobecných a osobitných hygienických predpisov je zabezpečiť vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa, pokiaľ ide o bezpečnosť potravín.“

8. Článok 1 ods. 1 písm. a) nariadenia o hygiene potravín stanovuje:

„prvotná zodpovednosť za bezpečnosť potravín spočíva na prevádzkovateľovi potravinárskeho podniku.“

9. Článok 3 nariadenia o hygiene potravín znie:

„Prevádzkovatelia potravinárskych podnikov zabezpečujú, aby všetky stupne výroby, spracovania a distribúcie potravín pod ich kontrolou spĺňali príslušné hygienické požiadavky ustanovené v tomto nariadení.“

10. Podľa článku 4 s názvom „Všeobecné a osobitné hygienické požiadavky“ ods. 2 nariadenia o hygiene potravín „prevádzkovatelia potravinárskych podnikov, ktorí vykonávajú akýkoľvek stupeň výroby, spracovania alebo distribúcie potravín… dodržiavajú všeobecné hygienické požiadavky ustanovené v prílohe II…“

11. Článok 5 s názvom „Analýza nebezpečenstva a kritické kontrolné body“ ods. 1 a 2 nariadenia o hygiene potravín odkazuje na zásady HACCP [4], v ktorých sa stanovuje správna hygienická prax.

12. Kapitola I bod 2 písm. c) prílohy II k nariadeniu o hygiene potravín stanovuje:

„Usporiadanie, riešenie, konštrukcia, umiestnenie a veľkosť potravinárskych priestorov musia

…

c) umožňovať správne hygienické praktiky vrátane ochrany proti kontaminácii, a najmä kontrolu škodcov.“

13. Kapitola V bod 1 písm. a) prílohy II stanovuje:

„Všetky predmety, príslušenstvo a zariadenia, s ktorým potraviny prichádzajú do styku, musia byť

a) účinne čistené a tam, kde je to potrebné, dezinfikované. Čistenie a dezinfekcia sa musí vykonávať s dostatočnou frekvenciou, aby sa zabránilo akémukoľvek riziku kontaminácie.“

14. Kapitola IX body 2, 3 a 4 prílohy II znejú takto:

„2. Suroviny a všetky zložky skladované v potravinárskom podniku sa musia uchovávať vo vhodných podmienkach navrhnutých a určených na to, aby zabraňovali ich škodlivému kazeniu sa a chránili ich pred kontamináciou.

3. Potraviny sa musia na všetkých stupňoch výroby, spracovania a distribúcie chrániť pred akoukoľvek kontamináciou, ktorá by mohla spôsobiť, že potraviny budú nevhodné na ľudskú spotrebu, škodlivé pre zdravie alebo kontaminované takým spôsobom, že by bolo bezdôvodné očakávať, že by sa mohli v takom stave konzumovať.

4. Musia sa zaviesť primerané postupy na kontrolu škodcov. Tiež sa musia zaviesť primerané postupy na zabránenie prístupu domácich zvierat do miest, kde sa potraviny pripravujú, manipuluje sa s nimi alebo, kde sa skladujú (alebo, ak to v osobitných prípadoch príslušný orgán povolí, na zabránenie tomu, aby mal takýto prístup za následok kontamináciu).“

III. Skutkový stav a návrh na začatie prejudiciálneho konania

15. Návrh na začatie prejudiciálneho konania je založený na trestnom stíhaní, ktoré začala belgická prokuratúra proti potravinárskemu podniku Aldi SA.

[4] Táto skratka znamená „zásady analýzy nebezpečenstva a kritických kontrolných bodov“ („Hazard Analysis and Critical Control Points principles“, pozri na https://food.ec.europa.eu/food-safety/biological-safety/food-hygiene/legislation_en).

16. Počas kontrol vykonaných v rokoch 2020 až 2022 Agence fédérale pour la sécurité de la chaîne alimentaire (Federálna agentúra pre bezpečnosť potravinového reťazca, Belgicko) (ďalej len „AFSCA“) opakovane zistila nezrovnalosti vo viacerých obchodoch a skladoch spoločnosti Aldi. Viaceré z dotknutých prevádzok boli opätovne preskúmané s odstupom niekoľkých mesiacov a zistilo sa, že nezrovnalosti pretrvávajú.

17. Na mieste bolo konštatované, že na regáloch prístupných spotrebiteľom, ako aj v skladoch sa našla špina, výrobky ohlodané škodcami, potraviny znečistené trusom, močom a vlasmi, trus škodcov a mŕtve myši.

18. Okrem toho AFSCA kritizovala neexistenciu systému kontroly prijatého tovaru v niektorých prevádzkach, na čo poukazovala už v minulosti.

19. Počas jednej z týchto kontrol, v priebehu ktorej sa našli trus hlodavcov a mŕtve myši, sa tesne predtým vykonala kontrola spoločnosťou, ktorá sa zaoberá bojom proti škodcom.

20. Belgická prokuratúra následne obvinila Aldi z porušenia článku 4 a prílohy II k nariadeniu o hygiene potravín, ako aj článku 9 ods. 3 kráľovského nariadenia z 22. februára 2001, ktorým sa organizujú kontroly vykonávané AFSCA a ktorým sa menia rôzne právne predpisy.

21. Tribunal correctionnel de Luxembourg, division Neufchâteau (Trestný súd pre provinciu Luxembourg, oddelenie Neufchâteau, Belgicko) oslobodil Aldi spod všetkých obvinení, ktoré boli voči nej vznesené, vo svojom rozsudku z 15. marca 2023. Belgická prokuratúra podala proti tomuto rozsudku odvolanie.

22. Cour d’appel de Liège (Odvolací súd Liège, Belgicko) však potvrdil rozsudok prvostupňového súdu. Podľa jeho názoru nariadenie o hygiene potravín ukladá prevádzkovateľom potravinárskych podnikov len povinnosti týkajúce sa vynaloženia maximálneho úsilia. Samotná prítomnosť stôp a trusu škodcov sama osebe nepredstavuje porušenie tohto nariadenia. Belgická prokuratúra podala proti tomuto rozsudku kasačný opravný prostriedok.

23. Za týchto okolností Cour de cassation (Kasačný súd) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Ukladajú povinnosti stanovené v článku 4 ods. 2 [nariadenia o hygiene potravín] a v prílohe II k uvedenému nariadeniu, konkrétne v jej kapitole I bode 2 písm. c), kapitole V bode 1 písm. a) a kapitole IX bodoch 2, 3 a 4, prevádzkovateľom veľkoobchodných a maloobchodných potravinárskych podnikov povinnosť dosiahnuť výsledok, v dôsledku čoho zistenie stôp alebo trusu škodcov v predajniach a skladoch postačuje, s výnimkou prípadov vyššej moci, vonkajšej príčiny alebo neodvrátiteľnej vady, na konštatovanie porušenia uvedeného nariadenia, alebo sa na prevádzkovateľov potravinárskych podnikov vzťahuje len povinnosť vynaloženia maximálneho úsilia, t. j. urobiť všetko pre to, aby sa zabránilo výskytu škodcov, v dôsledku čoho samotné zistenie stôp alebo trusu škodcov v predajniach a skladoch vnútroštátnym správnym orgánom nepostačuje na konštatovanie porušenia uvedeného nariadenia?“

24. Písomné pripomienky k tejto otázke predložili Aldi, belgická, grécka, francúzska, luxemburská, holandská, poľská a írska vláda, ako aj Európska komisia v rámci konania pred Súdnym dvorom. Tí istí účastníci konania, s výnimkou luxemburskej, holandskej a poľskej vlády, boli zastúpení aj na pojednávaní 25. júna 2025.

IV. Právne posúdenie

A. O prípustnosti

25. Aldi tvrdí, že prejudiciálna otázka je čiastočne neprípustná. Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa čiastočne týka ustanovení prílohy II k nariadeniu o hygiene potravín, ktoré nie sú predmetom trestného konania vedeného voči nej v Belgicku. Tieto ustanovenia teda nie sú relevantné na účel konania vo veci samej.

26. Podľa ustálenej judikatúry prináleží výlučne vnútroštátnemu súdu, aby s prihliadnutím na konkrétne okolnosti veci posúdil tak nevyhnutnosť prejudiciálneho rozhodnutia na vydanie svojho rozsudku, ako aj relevantnosť otázok, ktoré predkladá Súdnemu dvoru a ktoré sa považujú za relevantné. Preto, pokiaľ sa položená otázka týka výkladu alebo platnosti právneho predpisu Únie, Súdny dvor je v zásade povinný rozhodnúť, okrem prípadu, ak je zjavné, že požadovaný výklad nemá nijakú súvislosť s existenciou alebo predmetom sporu vo veci samej, ak ide o hypotetický problém alebo ak Súdny dvor nedisponuje skutkovými a právnymi podkladmi potrebnými na poskytnutie užitočnej odpovede na túto otázku. [5]

27. V prejednávanej veci však nejde o takýto prípad. Ako vysvetlím nižšie, rôzne hygienické predpisy uvedené v prílohe II k nariadeniu o hygiene potravín spolu súvisia, keďže slúžia na dosiahnutie spoločného cieľa, ktorým je zabezpečenie bezpečnosti potravín. Treba ich teda vykladať v kontexte.

28. Aldi ďalej tvrdí, že vnútroštátny súd v skutočnosti nežiada o výklad práva Únie, ale že jej otázka sa týka výkladu belgického trestného práva vzhľadom na pokuty, ktoré jej boli uložené.

29. Táto námietka je však tiež nedôvodná, pretože prejudiciálna otázka sa jednoznačne týka výkladu nariadenia o hygiene potravín, ktoré samotné odkazuje na základné nariadenie o potravinách. Článok 17 ods. 2 tohto posledného uvedeného nariadenia stanovuje, že členské štáty stanovia pravidlá o opatreniach a pokutách uplatniteľných v prípade porušenia potravinového práva, ktoré musia byť účinné, primerané a odrádzajúce. Je teda nepochybné, že prejednávaná vec patrí do pôsobnosti práva Únie, aj keď sa konanie vo veci samej týka pokuty uloženej spoločnosti Aldi.

30. Námietky proti prípustnosti tohto návrhu na začatie prejudiciálneho konania, ktoré vzniesla Aldi, treba preto zamietnuť.

B. O veci samej

31. Vnútroštátny súd sa vo svojej otázke odvoláva na rozdiel medzi povinnosťou dosiahnuť výsledok a povinnosťou vynaložiť maximálne úsilie, ktorá je vo väčšine právnych poriadkov členských štátov dobre známa a ktorú Súdny dvor už použil. [6] Cieľom tohto rozlišovania je určiť, či je adresát povinnosti povinný dosiahnuť určitý výsledok, alebo či stačí, aby vynaložil maximálne úsilie na dosiahnutie výsledku bez toho, aby bol zodpovedný za jeho skutočné dosiahnutie.

[5] Rozsudky z 19. decembra 1968, De Cicco (19/68, EU:C:1968:56, Zb. s. 689, 698); z 15. decembra 1995, Bosman (C-415/93, EU:C:1995:463, body 59 až 61), a z 19. júna 2025, Lubreczlik (C-396/24, EU:C:2025:460, bod 47).

[6] Pozri napríklad rozsudky z 12. septembra 2019, A a i. (C-347/17, EU:C:2019:720, bod 53 a nasl.), a zo 16. marca 2023, Beobank (C-351/21, EU:C:2023:215, bod 53 a nasl.).

32. Samotné nariadenie o hygiene potravín nepoužíva pojmy „povinnosť dosiahnuť výsledok“ ani „povinnosť vynaložiť maximálne úsilie“. Okrem toho klasifikácia ustanovení uvedených v prejudiciálnej otázke podľa jednej alebo druhej kategórie, ktorú navrhuje vnútroštátny súd, nie je možná presne, pretože tieto ustanovenia obsahujú tak požiadavky na konanie, ako aj požiadavky týkajúce sa výsledku.

33. Vnútroštátny súd používa toto rozlíšenie, pretože, ako sám uvádza vo svojej prejudiciálnej otázke, chce vedieť, či zistenie stôp po škodcoch v predajniach a skladoch postačuje na preukázanie porušenia hygienických predpisov stanovených v článku 4 ods. 2 v spojení s prílohou II k nariadeniu o hygiene potravín, s výnimkou prípadov vyššej moci, vonkajšej príčiny alebo neodvrátiteľnej vady.

34. Predchádzajúce súdy totiž rozhodli, že to tak nie je. Sporné ustanovenia len stanovujú pravidlá správania, ktoré sú prevádzkovatelia potravinárskych podnikov povinní dodržiavať. Samotné zistenie stôp škodcov preto nemôže stačiť na odôvodnenie porušenia.

35. Zdá sa teda, že prejudiciálna otázka sa v podstate týka toho, či orgán na kontrolu potravín môže na základe prítomnosti stôp po škodcoch dospieť k záveru, že sporné hygienické predpisy neboli dodržané, alebo v každom prípade neboli dodržané dostatočne, v dôsledku čoho môže len na tomto základe konštatovať porušenie týchto predpisov.

36. V prvom rade preskúmam, za akých okolností zistenie stôp po škodcoch umožňuje dospieť k záveru o nedodržaní uplatniteľných hygienických predpisov (časť 1). V druhom rade vysvetlím dôvody, pre ktoré sa má nariadenie o hygiene potravín vykladať v tom zmysle, že za okolností, o aké ide v prejednávanej veci, treba dospieť k záveru, že došlo k porušeniu (časť 2).

37. Skôr, než sa budem zaoberať týmito aspektmi, je potrebné objasniť, že vnútroštátny súd osobitne žiada o výklad niektorých ustanovení prílohy II k nariadeniu o hygiene potravín. V rámci prejudiciálneho konania však prináleží Súdnemu dvoru poskytnúť vnútroštátnemu súdu užitočnú odpoveď, ktorá mu umožní rozhodnúť prejednávaný spor. Súdny dvor môže pri tom vziať do úvahy aj ustanovenia práva Únie, na ktoré sa vnútroštátny súd v znení svojej otázky neodvolával.[7]

38. Okolnosť, že z formálneho hľadiska vnútroštátny súd uviedol vo svojich otázkach niektoré konkrétne ustanovenia práva Únie, teda nebráni tomu, aby Súdny dvor poskytol vnútroštátnemu súdu všetky prvky výkladu, ktoré môžu byť užitočné na rozhodnutie vo veci samej, a aby zo všetkých informácií poskytnutých týmto súdom, a najmä z odôvodnenia rozhodnutia vnútroštátneho súdu, abstrahoval tie prvky práva Únie, ktoré si vyžadujú výklad vzhľadom na predmet sporu.[8]

1. Zistenie stôp po škodcoch ako dôkaz nedodržania príslušných hygienických pravidiel

39. Vnútroštátny súd vo svojej prejudiciálnej otázke odkazuje na hygienické predpisy uvedené v kapitole I bode 2 písm. c), kapitole V bode 1 písm. a) a kapitole IX bodoch 2, 3 a 4 prílohy II k nariadeniu o hygiene potravín, ktoré sú prevádzkovatelia potravinárskych podnikov povinní dodržiavať v súlade s článkom 4 ods. 2 uvedeného nariadenia.

[7] Pozri rozsudok z 1. augusta 2025, Alace a Canpelli (C-758/24 a C-759/24, EU:C:2025:591, bod 44 a citovaná judikatúra).

[8] Pozri rozsudok z 1. augusta 2025, Alace a Canpelli (C-758/24 a C-759/24, EU:C:2025:591, bod 45 a citovaná judikatúra).

40. Tieto ustanovenia od začiatku ukladajú prevádzkovateľom potravinárskych podnikov povinnosti týkajúce sa vybavenia priestorov, čistenia a dezinfekcie predmetov prichádzajúcich do styku s potravinami, primeraného skladovania a ochrany potravín pred kontamináciou, ako aj kontroly škodcov. Zároveň stanovujú cieľ, ktorý sa má dosiahnuť. Týmto cieľom je zabezpečiť, aby boli potraviny chránené na všetkých stupňoch pred kontamináciou škodcami, v dôsledku ktorej by boli nevhodné na ľudskú spotrebu alebo škodlivé pre zdravie.

41. Ako uviedli viacerí účastníci konania, hygienické predpisy uvedené v prílohe II k nariadeniu o hygiene potravín sa majú vykladať v súlade s článkom 3 tohto nariadenia a článkom 17 ods. 1 základného nariadenia o potravinách. Podľa týchto ustanovení musia prevádzkovatelia potravinárskych podnikov zabezpečiť dodržiavanie príslušných hygienických predpisov vo všetkých fázach manipulácie s potravinami, ktoré sú pod ich kontrolou, aby sa zabezpečilo, že potraviny sú vhodné na ľudskú spotrebu.[9] Okrem toho musia overiť dodržiavanie týchto požiadaviek.

42. Otázka, či prítomnosť stôp po škodcoch umožňuje preukázať nesplnenie týchto povinností prevádzkovateľmi potravinárskych podnikov, a teda nepriamo sporných ustanovení prílohy II k nariadeniu o potravinách, závisí od rozsahu zistených stôp. Príslušnému súdu prináleží posúdiť túto skutočnosť vzhľadom na konkrétne okolnosti prejednávanej veci.

43. Tak napríklad príležitostný nález jednej myši alebo ojedinelých stôp po škodcoch v sklade neprístupnom spotrebiteľom by nestačil na preukázanie, že dotknutý prevádzkovateľ potravinárskeho podniku porušil svoju povinnosť zabezpečiť a kontrolovať dodržiavanie platných hygienických predpisov. Vniknutie škodcov je pri prevádzkovaní potravinárskych podnikov takmer nevyhnutným rizikom. Práve z tohto dôvodu sporné hygienické predpisy stanovujú, že musí byť zaručená ochrana proti kontaminácii škodcami a kontrola škodcov.

44. Jednorazový a ojedinelý výskyt stôp po škodcoch preto nevedie k záveru, že došlo k porušeniu stanovených hygienických povinností. V takom prípade by sa skôr museli vykonať monitorovacie kontroly s cieľom určiť, či dotknutý prevádzkovateľ potravinárskeho podniku prijal vhodné opatrenia na odstránenie nezrovnalostí.

45. Situácia je úplne iná v prípade, o aký ide v prejednávanej veci, keď podľa informácií poskytnutých vnútroštátnym súdom opakované kontroly vykonané s odstupom niekoľkých mesiacov vo viacerých pobočkách odhalili masívnu kontamináciu na základe stôp po škodcoch v potravinách, na potravinách a v ich bezprostrednej blízkosti, z ktorých väčšina už bola v štádiu umiestnenia na trh,[10] teda dostupná pre spotrebiteľov.

46. Zistenie takýchto stôp po škodcoch totiž umožňuje dospieť k záveru, že v dotknutom potravinárskom podniku existuje štrukturálny a trvalý problém, pokiaľ ide o dodržiavanie uplatniteľných hygienických predpisov a kontrolu ich dodržiavania. Za týchto okolností je teda odôvodnené dospieť k záveru, že došlo k porušeniu sporných hygienických predpisov (a prípadne iných predpisov) uvedených v prílohe II k nariadeniu o hygiene potravín v spojení s článkom 3 tohto nariadenia a článkom 17 ods. 1 základného nariadenia o potravinách.

[9] Podľa článku 2 ods. 1 písm. a) nariadenia o hygiene potravín výraz „hygiena potravín“ označuje „opatrenia a podmienky potrebné na kontrolu nebezpečenstiev a na zabezpečenie vhodnosti potraviny na ľudskú spotrebu, berúc do úvahy jej určené použitie“.

[10] Článok 3 bod 8 základného nariadenia o potravinách definuje pojem „umiestnenie na trhu“ ako „skladovanie, uchovávanie potravín alebo krmív na účely predaja, vrátane ponúkania na predaj alebo akúkoľvek inú formu prevodu, či už bezplatnú alebo nie a predaj, distribúciu a iné formy prevodu samy o sebe“.

47. Vnútroštátnemu súdu prináleží, aby vzhľadom na konkrétne okolnosti preskúmal, do akej miery sa to uplatňuje na každé z ustanovení tejto prílohy II, na ktoré sa odvoláva. Samotné zistenie stôp po škodcoch teda v zásade neumožňuje vo všeobecnosti dospieť k záveru, že došlo k porušeniu povinnosti upraviť priestory tak, aby bolo možné uplatňovať správne hygienické praktiky vrátane ochrany proti kontaminácii, a najmä kontrolu škodcov. [11] V prejednávanej veci by však takéto porušenie mohlo byť konštatované najmä preto, že podľa návrhu na začatie prejudiciálneho konania belgické orgány viackrát namietali neexistenciu systému kontroly pri preberaní tovaru, aspoň v niektorých dotknutých pobočkách. [12]

48. Požiadavka, aby sa kontaminácii zabránilo čistením a prípadne dezinfekciou predmetov prichádzajúcich do styku s potravinami, a to s dostatočnou frekvenciou, aby sa zabránilo akémukoľvek riziku kontaminácie, [13] je naopak formulovaná ako povinnosť dosiahnuť výsledok. V prejednávanej veci, s výhradou potvrdenia vnútroštátnym súdom, je porušenie zjavné, keďže riziko kontaminácie nielen vzniklo, ale sa aj skutočne realizovalo.

49. To isté platí pre požiadavky na skladovanie potravín za vhodných podmienok, aby sa zabránilo ich škodlivému kazeniu a aby sa chránili pred kontamináciou, na ochranu potravín pred kontamináciou, ktorá by mohla spôsobiť, že potraviny budú nevhodné na ľudskú spotrebu, škodlivé pre zdravie alebo kontaminované takým spôsobom, že by bolo bezdôvodné očakávať, že by sa mohli v takom stave konzumovať, ako aj na zavedenie primeraných postupov na kontrolu škodcov. [14]

50. Okrem toho, ako tvrdia viacerí účastníci konania, zdá sa, že v prejednávanej veci došlo aj k porušeniu povinnosti udržiavať potravinárske priestory v čistote a v dobrom stave údržby. [15]

51. Porušenie ustanovení nariadenia o hygiene potravín by mohlo byť vylúčené nanajvýš v prípadoch vyššej moci, vonkajšej príčiny alebo neodvrátiteľnej vady, ktoré uvádza vnútroštátny súd, teda za okolností nezávislých od toho, kto sa ich dovoláva. [16] V takýchto prípadoch prináleží dotknutému prevádzkovateľovi potravinárskeho podniku, aby preukázal existenciu takýchto okolností, a preukázal, že kontaminácii škodcami nebolo možné zabrániť napriek dodržiavaniu príslušných hygienických predpisov. Takéto okolnosti nie sú v prejednávanej veci zjavné, s výhradou preskúmania vnútroštátnym súdom.

52. Je pravda, že Súdny dvor už rozhodol, že pri skúmaní porušenia prílohy II k nariadeniu o hygiene potravín nesmú byť zásady HACCP uvedené v článku 5 tohto nariadenia, ktoré stanovujú postupy správnej hygienickej praxe a kontroly a na ktoré poukázali Aldi a vnútroštátny súd v konaní vo veci samej, zbavené potrebného účinku. Opatrenia, ktoré prevádzkovateľ prijal v súlade s uvedenými ustanoveniami, by sa preto mali zohľadniť s cieľom zabrániť riziku kontaminácie. [17] V danom konaní však predmetom sporu bolo abstraktné riziko kontaminácie. V prejednávanej veci naopak z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že k masívnej a trvalej kontaminácii už došlo.

[11] Kapitola I bod 2 písm. c) prílohy II k nariadeniu o hygiene potravín.

[12] Pozri bod 18 vyššie.

[13] Kapitola V bod 1 písm. a) prílohy II k nariadeniu o hygiene potravín.

[14] Kapitola IX body 2, 3 a 4 prílohy II k nariadeniu o hygiene potravín.

[15] Kapitola I bod 1 prílohy II k nariadeniu o hygiene potravín.

[16] Pozri v tomto zmysle rozsudok z 25. januára 2017, Vilkas (C-640/15, EU:C:2017:39, bod 53).

[17] Rozsudok zo 6. októbra 2011, Albrecht a i. (C-382/10, EU:C:2011:639, body 21 a nasl.).

53. Za týchto okolností by bolo v rozpore s účinným uplatňovaním právnych predpisov Únie v oblasti hygieny potravín, ak by príslušný kontrolný orgán musel na účely konštatovania porušenia nariadenia o hygiene potravín preukázať, že dotknutý prevádzkovateľ potravinárskeho podniku nedodržal príslušné hygienické predpisy.

2. Zodpovednosť prevádzkovateľa potravinárskeho podniku

54. Podľa článku 1 ods. 1 písm. a) nariadenia o hygiene potravín má prvotnú zodpovednosť za bezpečnosť potravín prevádzkovateľ potravinárskeho podniku. Ako sa uvádza v odôvodnení 30 základného nariadenia o potravinách, tento prevádzkovateľ potravinárskeho podniku vie najlepšie zabezpečiť, že potraviny, ktoré dodáva, sú bezpečné.

55. V záujme dosiahnutia cieľa právnych predpisov v oblasti hygieny potravín, ktorým je vysoká úroveň ochrany života a zdravia spotrebiteľov, [18] sa v článku 14 ods. 1 základného nariadenia o potravinách zakazuje umiestňovať na trh nebezpečné potraviny. Podľa odseku 2 tohto ustanovenia sa za nebezpečné považujú najmä potraviny, ktoré sú zdraviu škodlivé alebo nevhodné na ľudskú spotrebu v dôsledku kontaminácie. [19]

56. S výhradou preskúmania vnútroštátnym súdom sa potraviny kontaminované stopami po škodcoch objavenými v prejednávanej veci stali nevhodnými na ľudskú spotrebu z dôvodu tejto kontaminácie a väčšinou sa nachádzali už v štádiu umiestnenia na trh.

57. Súdny dvor už rozhodol, že pokiaľ ide o cieľ neumiestňovať na trh takto kontaminované potraviny, prevádzkovatelia potravinárskych podnikov majú povinnosť dosiahnuť výsledok. [20]

58. Ako tiež konštatoval Súdny dvor, z uvedeného vyplýva, že právo Únie nebráni ani systému objektívnej zodpovednosti prevádzkovateľov potravinárskych podnikov. V prejednávanej veci bol takýto prevádzkovateľ stíhaný za to, že umiestnil na trh kontaminovanú potravinu, hoci túto potravinu vyrobil a vákuovo zabalil iný podnik. [21]

59. Z uvedeného vyplýva, že v prípade, o aký ide v prejednávanej veci, keď – s výhradou preskúmania vnútroštátnym súdom – boli nebezpečné potraviny umiestnené na trh z dôvodu porušenia uplatniteľných hygienických predpisov, ktoré bolo potvrdené masívnymi a pretrvávajúcimi stopami po škodcoch, je o to viac opodstatnené stíhať prevádzkovateľa potravinárskeho podniku v tejto súvislosti bez toho, aby orgán musel navyše preukázať, že príslušné hygienické predpisy neboli dodržané.

[18] Pozri odôvodnenia 1 a 7 nariadenia o hygiene potravín.

[19] Podľa článku 14 ods. 5 základného nariadenia o potravinách „pri určovaní toho, či je nejaká potravina nevhodná pre ľudskú spotrebu, sa musí brať ohľad na to, či je potravina neprijateľná pre ľudskú spotrebu podľa jej určeného použitia, a to z dôvodov kontaminácie vonkajším vplyvom alebo iným hnilobným procesom, pokazením alebo rozkladom“. Podľa článku 2 ods. 1 písm. f) nariadenia o hygiene potravín „kontaminácia“ znamená „prítomnosť alebo zavedenie nebezpečenstva“. Podľa článku 3 bodu 14 základného nariadenia o potravinách „ohrozenie“ znamená „biologický, chemický alebo fyzikálny faktor v potravinách alebo krmivách alebo podmienky, za ktorých potraviny alebo krmivá môžu vyvolať nepriaznivý účinok na zdravotný stav“.

[20] Pozri v tomto zmysle rozsudky z 13. novembra 2014, Reindl a MPREIS Warenvertriebs (C-443/13, EU:C:2014:2370, bod 28), a z 12. septembra 2019, A a i. (C-347/17, EU:C:2019:720, body 58 až 60).

[21] Rozsudok z 13. novembra 2014, Reindl a MPREIS Warenvertriebs (C-443/13, EU:C:2014:2370, body 18 a 34 až 43). Pozri takisto v tomto zmysle rozsudok z 9. februára 2012, Urbán (C-210/10, EU:C:2012:64, body 47 a 48 a citovaná judikatúra).

60. Príslušnému súdu prináleží, aby vzhľadom na povahu a závažnosť pokuty, ktorá bola konkrétne uložená v prejednávanej veci, posúdil, či je táto pokuta účinná, primeraná a odrádzajúca, ako to vyžaduje článok 17 ods. 2 základného nariadenia o potravinách. V tomto štádiu (a nie pri zistení existencie porušenia) môže prípadne zohľadniť opatrenia na kontrolu škodcov, ktoré prijala Aldi a ktoré uviedla na svoju obhajobu.

V. Návrh

61. Na základe vyššie uvedených úvah navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na prejudiciálnu otázku, ktorú položil Cour de cassation (Kasačný súd, Belgicko), takto:

Článok 4 ods. 2, kapitola I bod 2 písm. c) prílohy II, kapitola V bod 1 písm. a) a kapitola IX body 2, 3 a 4 v spojení s článkom 3 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 852/2004 z 29. apríla 2004 o hygiene potravín, naposledy zmeneného nariadením Komisie (EÚ) 2021/382 z 3. marca 2021, ako aj článok 14 ods. 1 a článok 17 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 z 28. januára 2002, ktorým sa ustanovujú všeobecné zásady a požiadavky potravinového práva, zriaďuje Európsky úrad pre bezpečnosť potravín a stanovujú postupy v záležitostiach bezpečnosti potravín, naposledy zmeneného delegovaným nariadením Komisie (EÚ) 2024/908 zo 17. januára 2024,

sa majú vykladať v tom zmysle, že:

kontaminácia škodcami, ktorá bola zistená viackrát v priebehu niekoľkých mesiacov a ktorá mala za následok nevhodnosť potravín na ľudskú spotrebu, v potravinách, na potravinách a v ich bezprostrednej blízkosti, ktoré sa nachádzajú v štádiu umiestnenia na trh, môže preukázať, že prevádzkovateľ potravinárskeho podniku si nesplnil povinnosti, ktoré mu vyplývajú z hygienických predpisov stanovených v právnych predpisoch o hygiene potravín.